

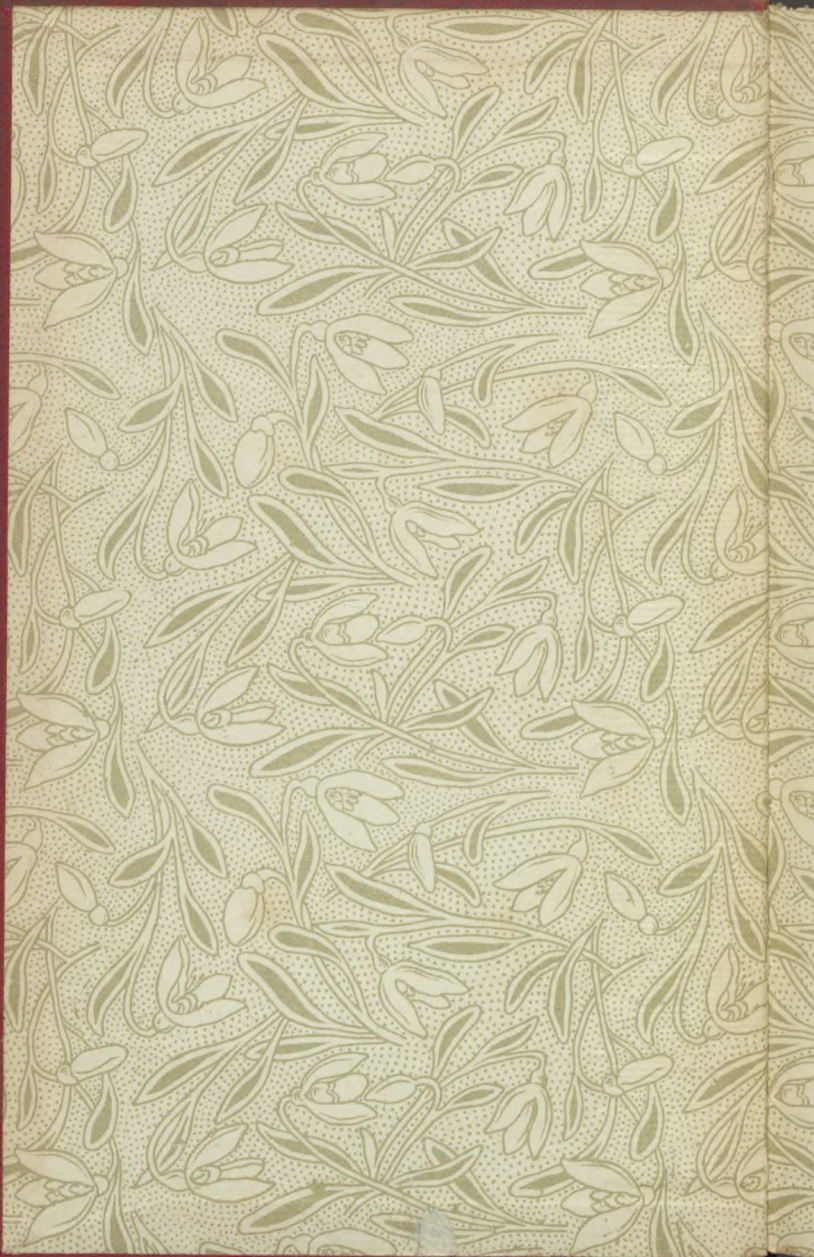
321.929

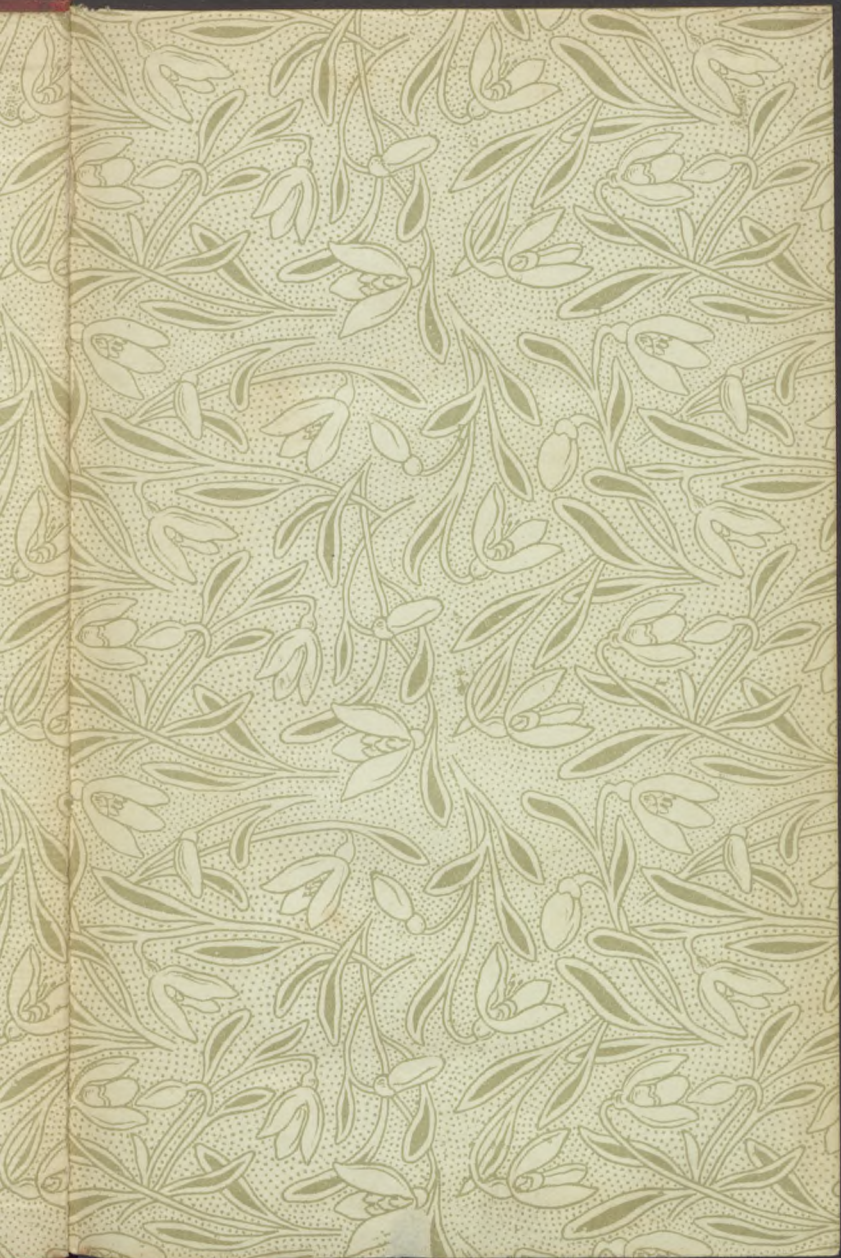
NADÁNYI ZOLTÁN

—
VERSEK
—

Vidor Manó Könyvkereskedése Nagyvárad

RK

a.k. - 1.50

VERSEK

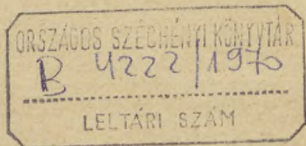
IRTA
NADÁNYI ZOLTÁN

NAGYVÁRAD
VIDOR MANÓ KÖNYVKERESKEDÉSE
1908.

321, 929

OLY GYORSAN ELSZÁLL . . .

Oly gyorsan elszáll
A földi élet.
Még meg se kezdtük
S már semmivé lett.

Ma kacag ajkunk
S holnap hideg már,
Ma víg a lelkünk
S már holnap elszáll.

Azért csak éljünk,
Ameddig élünk !
Egyedül Ámor
Legyen vezérünk.

Egymás karjában
Lelkünk elégjen,
Szerelmi lázban,
Szerelmi kéjben.

Egy röpke percünk
Igy többet érhet,
Mint átsóhajtva
Egy hosszú élet.

Jöjj hát karomba,
Édes szerelmem,
Ölelj meg engem,
Csókolj meg engem.

Mert gyorsan elszáll
A földi élet,
Még meg se kezdtük
S már semmivé lett...

KÉRDÉSEK.

Mikor körülvesznek fürge udvarlói,
Az a sok naplopó, dologtalan, léha,
Víg kacagás közben, gondolsz-e reám is
Csak úgy néha-néha?
Jut-e még eszedbe
Egy szomorú fiu, egy csöndes poéta?

Ha a bálteremben, a nagy forgatagban
Fejed is elszédül a gyötrő zshivajtól
Nem sir fel szivedben valami szelid hang,
Fájdalmasan hangzó?
Mint a tánczshivajba
Idegen vidékről betévedt harangszó...?

TANÁCS.

Ne dicsérj senkit szemtől-szembe,
Ne hizelegj szembe senkinek,
Mindenkit háta mögött dicsérj,
De úgy, hogy ő is hallja meg.

LÁTTAD-E . . .

Láttad-e már, mint van összenöve,
Egybeforrva a fával az ág?
A mi szívünk is így forradt össze,
Ámor őket együvé kötözte;
Rózsalánccal fonta őket át.

Láttad-e már, a gyöngye faágat
A vihar mint tépi, töri le?
S mint ragadják el a vad szélvészek? . . .
Így fog engem letépni a végzet
A kebledről s üzni messzire . . .

Láttad-e, mint sorvad a letört ág,
Mig a fának sebe beheged?
Így fog, így fog sorvadni a szívem,
Mely szeretni fog akkor is, hiven,
Ha neked már begyógyult sebed . . .

DÉLUTÁN.

Verőfényes szép nyári délután ;
Egy árva felleg sincs a tiszta égen.
De, mint az éj komor előfutárja,
A suta hold már ott mered fehéren
És bús szerepét leskelődve várja . . .

El innen, el! tolakvó rémalak!
El innen, el! ijesztő képű hold!
El, el! ne legyen addig szó a gyászról,
A fénytelen, a sivár éjszakáról.
Mig a derült verőfény ránk mosolyg!

TÁVOZÁS ELŐTT.

Ne ígérd meg, hogy a távolban is
Csak értem fog égni hű szived
S szerelmedet visszatérésemig
Érintetlenül megőrized.
Ne ígérd meg, én édes angyalom,
Ne ígérd meg, mert úgy sem hiszem;
Jól tudom én, hogy ha eltávozom,
Szerelmed' is magammal viszem ...
Tudom én, hogy semmisem állandó,
Tudom én, hogy minden változandó ...
Minden elmulandó ...

A szerelem rózsaszínű ablak,
Égi tündérkéz festette meg
S így mindenütt csak derűt láthatnak,
Akik rajta áttekintenek:
De az enyém nem ily színes ablak,
Tiszta az is, átlátszó fehér;

Tisztán látom, mi várakozik rám,
Jól tudom, a jövő mit ígér.
Jól tudom, hogy semmisem állandó,
Jól tudom, hogy minden változandó...
Minden elmulandó...

ÉJFÉL FELÉ.

Éjfélre jár... Virrasztok még... Az órám
Az asztalon lomhán, lassan ketyeg...
Mint hogy ha ólom csüngne mutatóján,
Oly késve jelezi a percekét.

Éjfélre jár... Székemben hátradőlve,
Lezárom olykor fáradt szememet...
S emlékezem egy régi, szép időre,
A mikor még az óra — sietett...

HOLDRAGYOGTA ŐSZI ÉJJELÉN ...

Csendes éj... A hold ezüst sugára
Szétterül a földön fényesen...
Álmodóan zizegnek a lombok
Holdragyogta őszi éjjelen...

Harmat csillog minden kis fűszálon,
Harmat csillog minden levelen,
S úgy ragyognak, mint apró gyémántok,
Holdragyogta őszi éjjelen...

Álmatlanul ülök az ablaknál
És lehajtom zsibongó fejem'...
De boldog is, ki aludni tud
Holdragyogta őszi éjjelen...

NEM ADHATOK . . .

Nem adhatok már neked több rózsát,
A mint egykor tettem azt veled . . .
Mert a végzet messzire sodort el,
Mint kemény szél a falevelet . . .

Oh de mégis, mégis adok néked
Rózsákat én édes angyalom:
Az a kettőt, melyek ott virultak
Most már bűtől halvány arcomon.

A MI SZERELMŰNK.

A mi szerelmünk ne legyen más,
Csak egy szép tiszta gyermekálom;
Tavaszi harmat csillogása
Bimbó virágon.

Sohase forrjon fel a vérünk,
Sohase gyúljunk szenvedélyre;
Égő vágygyal sohase nézzünk
Egymás szemébe.

... Mikor leszáll a csöndes éjjel,
Kéz kézben a kis kertbe menjünk...
Ebből álljon csak, ez legyen csak
A mi szerelmünk...

S zárjuk le itten ajkainkat,
Hajtsd fejedet vállamra szépen...
Nézzük, hogy' fénylik a sok csillag
Ott fenn az égen...

S jusson eszünkbe, hogy a csillag
Nagymessziről gyönyörű fényes;
De ha felszállottunk hozzája,
A fény, a sugár semmivé lesz . . .

EGY VIRÁG.

Van nekem egy gyönyörű virágom.
A mit el nem adnék semmi kincsen;
Nincs ilyen több az egész világon,
Ilyen tán a mennyországban sincsen.

Nem mondom én, nem mondom én róla,
Mintha ritka virág volna talán:
Csak egyszerű kicsi fehér rozsa,
Nőhet ilyen akármely rózsafán...

De szára is fonnyadt már egészen
Ennek az oly gyönyörű virágnak...
Szirmai is elhervadtak régen,
Lassan-lassan mind lehulldogáltak...

— És én mégis azt hiszem, hogy evvel
A földnek egy virága sem ér fel;
S megöntözöm naponta ezerszer
Szemeimnek keserves könnyével...

ÉJ.

Két szép szemed mélyén sötétlik
Éjek legsűrűbb éjszakája,
S a fényt, a derűt életemre
Mégis csak e két szem bocsátja . . .

TEMPLOMBAN.

Megtelt a templom. A kopott padok közt
Parfümös asszonyok szoronganak.
Ragyognak a szép cifra toaettek
— És az Istenről prédikál a pap.

Szép, tollaskalapu, selyemruhájú
Asszonyok ülnek a padok között;
Ülnek kevélyen, tetszelegve, büszkén;
Mindegyik oly szép s gonddal öltözött.

A bluzok, szoknyák mind új divatuak
És szépek (bár rikítók egy kicsit!):
Divatjamult ruhában vagy kalapban
Hogy is mernének megjelenni itt!

Hisz' ép' azért, hisz' az új ruhákat
Megmutogatni jöttek ők ide.
Nem a Hit hozta őket: a hiuság!
S a papra itt nem hallgat senkise'.

Kinek új a kalapja, ruhája,
— Bár máskor soh'se jött — ide beül,
Szinház, bál: nem mindig van; ám a
[templom
Nyitva mindég s olcsóbb azonfelül.

Itt ülnek bent, hiuan tetszelegve
S egymásra lenézőn pillantanak.
Parfüm-illat vegyül a tömjénfüstbe . . .
— És az Istenről prédikál a pap.

ILONKA.*

Ott ült a pamlagon, az ablak mellett,
A virágos selyempárnák között;
És vékony, fényes horgolótűjével
Fehér pamutból lágy csipkét kötött.

Elnéztem őt, mint fonja, szövi össze
Azt a sok bomlott kúsza fonalat
S a zavart szál mikép olvad csodásan
Harmóniába kis keze alatt.

Elnéztem őt s valami hálaérzet
Ébredt szivemben titkon, hirtelen:
Eszembe jut, hogy ép' ily munkát végzett
Ő az én zavart, zilált lelkemen . . .

* A Szigligeti Társaság által pályadíjjal jutalmazott költemény.

CSILLAGLEGENDA.

Fent az égnek kék ürében,
Társitól elzárva messze,
Állt egy csillagocska szendén,
Elhagyatva, elrekesztve.

Leány volt. — Szép csillaglányka,
Telve fénynyel, telve bájjal;
Üde volt, mint egy lehellet,
Mint egy illat, egy madárdal.

Egymagában elhagyatva
Állt az égen a leányka;
S mindig ott kellett maradni
Egy helyen — ez volt az átka.

Messze tőle, messze-messze,
Csillag-ifju álldogála
És nem egyszer integetve,
Felkacsintgatott reája.

A leánykát, pislá szemmel,
Csalogatta, csapodáran
És a lányka, hej nem egyszer
Zúgolódott a magányban.

Egyszer aztán vágy fogá el,
Felcsapott elfojtott láza
És Szent Pétert kérni kezdte,
Kedveséhez hogy bocsássa.

„Engedelmes voltam eddig,
— Szólt — bár vágy tűzelt nem egyszer,
De tovább nem bírom ezt el,
Óh, eressz hát, óh, eressz el!”

„Ördögadta, hogy’ mehetnél?!
Itt maradsz! — felelt Szent Péter —
Itt maradsz, hol eddig álltál,
Ez a törvény, nincs kivétel!

Mit gondolna az a sok bölcs
Csillagász ott lent a földön?!
Azt hinnék, hogy renyhe lettem
És a renddel nem törődöm!”

Nem bocsátá őt Szent Péter,
Hej, de néki forrt a vére

És szökést határozott el,
A tilalmak ellenére.

Tetszelegve öltözött fel
Nászi felleg-öltözetbe
És fején fátyol-lepellel
Mint menyasszony : ment sietve.

Ment. Szökött. Szállt. És a légben
Lebegett a lenge fátyol ;
És az ifju várta már őt,
Égve vad szerelmi vágytól.

Ámde a csillag szökését
Péter bátya észrevette,
S szörnyű nagy haragra gerjedt,
Hallatszott sok „szedtevette!“

És miközben ajakáról
Hömpölygött a szitkok árja :
Égő meteort kapott fel
S ráhajítá fátyolára !

Meggyuladt a lenge fátyol,
Felcsapott a tűz lobogva ;
Felcsapott az, mielőtt még
Kedvesét elérte volna.

Holtrarémült most a lányka
És tovább repült ijedten:
„Oltsd el, oltsd el!” — így kiálta
Kedveséhez — csillagnyelven.

De a csillag-ifjunak most
Leapadt mindjárt a kedve
S félve, hogy még ő is meggyúl,
Elloholt hamar, sietve.

És a lányka lángban égve
Röpködött az égnek boltján.
Röpködött, égő uszályát
Mindenütt magával hordván.

Most is fut még, — fut ma is még,
Átszeli az éji ösvényt.
Gyakran látjuk elrohanni,
Lánguszályu üstökösként.

ÁRNYÉK.

Már alkonyat volt. Az ablaknál ültünk
S kinéztünk rajta némán, szótlanul.
A tájék már sötétedett körülünk
S az ég pereme kipirult alul.

Már alkonyat volt. Lassankint sötét lett.
Az árnyékok megnőttek idebenn
S a te árnyékod, mint sötét kísértet,
Reámvetődött lassan, nesztelen . . .

RAKÓCZI ITTHON.

Megmozdult az ország s végre hazahozták
Rákóczi Ferenczet;
Kuruc-nóta csendült, tárogató zendült
Koporsója mellett . . .
Nagy fénynyel, pompával újra eltemették...
És temetés után — újra elfeledték . . .

Minek is zavarták csendes nyugodalmát,
Szép álmát — hiába?
Minek hozták ide, magyarok földibe,
Rabok hazájába?
Hiszen azért, hogy már fogva tartja földünk,
Csak olyan messze van ő most is mitőlünk...

DAL.*

Könnyü vagy, mint a táncoló vizen
Lebegve lejtő, lenge tiszta hab,
Könnyü vagy, mint a rózsa levele,
Amit a szellő szárnyra kap.

Könnyü vagy, mint a lenge hópehely;
A harmatnál könnyebb vagy, édesem:
Mért érzek mégis ha rád gondolok,
Olyan nagyon nagy terhet szivemen?

* A Szigligeti Társaság által pályadíjjal jutalmazott költemény.

AZ ÉN VÁGYAM.

Nem kell nekem hírnév, dicsőség
Nem kell a taps, meg a babér.
Másnak hagyom a pálmaágot,
Az én dalomért más a bér.

Az én dalomat jutalomban
Te, csak te részesítheted:
Az én dalomnak az a díja,
Ha te megértesz engemet.

Csak erre vágyom én, csak erre;
Több ez nekem, mint a babér.
Hiszen egy kis mosolyod nékem
Ezer dicsfénynél többet ér.

Mit érne, ha harsonazajjal
Dicsőítnék is a nevem'
S csak te nem értenél meg engem,
Csak te nem, egyedül te nem?!

Mit érne, hogyha kőbe vésve
Láthatnám minden dalomat
S csak szived lenne oly kemény kő,
Amely egy sort be nem fogad?

A költők lantjukat ma már csak
Hírért és pénzért pengetik:
Én mind a hírnevet, a pálmát,
Mind a pénzt — meghagyom nekik.

Dalaimért nem kérek én pénzt,
Nem pénzért írok verseket.
A szív érzelmeit eladni,
Vásárra vinni nem lehet.

Egy-egy bús versemet elolvasva,
Ha köny rezeg pilláidon:
Nekem ez a két drága gyöngy a
Leges-legdrágább jutalom!

A LEVÉL.

A falu legvégén
Rozoga kunyhóba,
Rozoga kunyhóba,
Rozoga viskóba
Szegény öreg asszony
Lakik egymagában,
Szívének keserves
Sötét bánatában,

A napnak felkelő
S lenyugvó sугára
Mindég a kis rácsos
Ablakban találja;
A rácsos ablakban
Van toll, tinta, papír,
A rácsos ablakban
Ő egész nap csak ír.

Egy-egy arramenő
Nem egyszer megkérdi:
„Mit ír kend, mit ír kend,
Öreg Kató néni?“
Ilyenkor feltekint
Ő az írás felett
És csak annyit felel:
„Egy hosszú levelet!“

Nagyon hosszú akar
Lenni a levele;
Régóta írja már,
De még nincs kész vele.
Régen belékezdett:
Még ifju korában,
Még ifju korának
Virágozásában...

Egy férfihoz szól az,
Ki hajdan szerette.
Ő akkor kacér volt
És csak hitegette.
Ám a szegény férfi
Megunta ezt egyszer:
Egy pisztoly csövén át
Nagyon messze ment el...

De ő se kacsintott
Már azontul másra . . .
Járt-kelt mint az *őrült!*
Nem volt nyugodása . . .
— — Egyszer egy gondolat
Ötlött az eszébe:
Belekezdett egy nagy
Bűnbánó levélbe . . .

Irja már régóta
És nincs most se készen,
Pedig hatszáz oldal
Kitelt már egészen.
Pedig már élete
Nagy részét leróttá . . .
És holló-hajából
Galamb lett azóta . . .

Reszket már kezében
Kopott fakó tolla,
De csak jár a keze,
Jár mint a motolla.
A rácsos ablaknál
Egész nap ott görnyed
S a papírra néha
Ráperget egy könyvet . . .

A falu legvégén
Rozoga kunyhóba,
Rozoga kunyhóba,
Rozoga viskóba,
Szegény öreg asszony
Lakik egymagában,
Szánd meg Uram Isten
Sötét bánatában . . .

EL PUNELO TABAL.

A logronoi vár alatt
De nagy had táboroz;
Van ottan tenger zagyva nép,
Dán, francia, porosz.
S ha százszor annyi lenne is,
Akkor se volna baj,
Mert Logrono parancsnoka
El Punelo Tabal.

El Punelo bátor vitéz,
Mindenki tudja ezt,
Nem menekül el szárazon,
Aki vele kikezd.
Csak egy van, mi legyőzheti,
Leverheti hamar:
A szoknya előtt gyenge csak
El Punelo Tabal.

Bizton lehet hát Logrono,
A büszke bérci vár,
S jobban tenné az ellen is,
Ha hazamenne már.
Hiába is erőlködik,
Nem sok vizet zavar,
Minden rohamot visszaver
El Punelo Tabal.

Már isten tudja, hányadik
Ostromba kezdenek,
De a vár s Punelo szive
Még csak meg sem remeg.
„Jöjjön csak ide mind elém,
A ki halált akar,
Majd végez velük mihamar
El Punelo Tabal!

Igy dörg Punelo gúnyosan
Az ellenség felé
S a legerősebb sziveket
Is megreszketteté.
Az ellenség parancsnoka
Fehér lesz, mint a fal
S a várban jóízűt kacag
El Punelo Tabal.

Napoleon parancsa jő
Egy zord nap reggelén:
„Ha most nem győz, tábornok úr,
Felköttetem, fel én!”
Az ellenség vezéri közt
Támad nagy zürzavar...
S a várban még jobbat kacag
El Punelo Tabal.

„Megkisérelhetünk talán
Egy végső rohamot...!”
Sóhajtá búsan a vezér
S rohamra jelt adott.
És új rohamra gyül a nép
És reng és döng a fal
És — — visszaveri a hadat
El Punelo Tabal.

Most a tudós haditanács
Utolszor összeül
És értekezni kezdenek
Búsan, kedvetlenül,
Hogy elhárítható miként
Lehetne ez a baj...
S a várban ismét felkacag
El Punelo Tabal.

Pedig kár úgy kacagni,
Hej istenuccse kár,
Mert a tudós haditanács
Most roszban sántikál:
Ha tudnád tervét, ajkadon
Elfagyna a kacaj
S inkább sirnál keservesen,
El Punelo Tabal.

Mert összeség im' a tanács
Titkon, rejtelmesen
S az ellenségnek tábora
Megéled hirtelen;
Sürgés-forgás keletkezik,
Támad zajgás, zshivaj...
A várfokról figyelve néz
El Punelo Tabal.

S egyszerre jő a vár felé
Lentről egy leánycsapat,
A lánysereg mögött pedig
Az ellenség halad!
A várban minden néma lesz,
Elfúl a víg kacaj,
Sóbálványnya meredten áll
El Punelo Tabal.

El Punelo bátor vitéz,
Mindenki tudja ezt,
Nem menekül el szárazon,
Aki vele kikezd.
De van egy, mi leverheti,
Legyőzheti hamar:
A szoknya előtt gyenge, hej,
El Punelo Tabal.

S csak jó, csak jó a lányereg,
Mögötte meg a had.
El Punelo meredten áll,
Sortüzre jelt nem ad.
El Punelo csak néz, csak néz,
Fehéren, mint a fal . . .
Most fél először a vitéz
El Punelo Tabal.

Felér a had bántatlanul —
A várkapu bedül —
Az ellenség előrohan
A védőpajzs mögül.
És van csata és van zshivaj
És van rémes robaj . . .
— Felvont pisztolylyal félreáll
El Punelo Tabal.

Felvont pisztolylyal félreáll
És nézi a csatát;
Majd lassan zajgó szivire
Szoritja pisztolyát...
S mire az ellen ajkain
Fölzeng a diadal,
Valahol már az égbe' jár
El Punelo Tabal.

TUDOD-E ? ...

Tudod-e, mit tesz az, éjfél után,
Mikor a csend kísérteti,
Az asztalnál két gyertya lángja közt
Némán merengeni?

Tudod-e, mit tesz az, megállani
Ott, a hol zöldel a berek.
Letépni az akácfa lombjait
Hogy: „Szeret — nem szeret?!“

Tudod-e, mit tesz az, egy táj felé
Az eget nézni untalan
És egyre találgatni azt, hogy Ő
Vaj' merre van?

BALOG JULIS RÓZSÁI.

Balog Julis a rózsáit
Minden reggel öntözgeti sorra.
Három csupor vizet is hord
Mindenik bokorra.

Balog Julis a rózsáknál
Minden reggel felsohajt titokban:
„Szép rózsáim! Nektek velem
Ép' egy sorsotok van.

Rabok vagytok, szép virágok,
Nem inghattok se jobbra, se balra:
Száratokat a rút karó
Megkötözve tartja.

Hej, úgy vagyok én is, én is,
Öreg férjem úgy tart kötve engem
Majd meghalok egy legényért
S nem szabad szeretnem...!”

Balog Julis a rózsát
Minden reggel öntözgeti sorra.
Két szeméből könnyet hullat
Mindenik bokorra . . .

— S Balog Julist egy nap este
Szegény férje seholse találja!
Várja, várja, hogy hazajön,
De hiába várja.

Egész este, egész éjjel
Egyre virraszt, egyre gyertyát éget.
Átkozódik, szitkozódik
A rossz asszony végett.

S reggelre a kerti rózsák
Karójuktól eloldóztak sorba',
Eloldóztak karójuktól
S ledültek a porba.

PÉTER BÁTYA.

I.

„Nagyok vagytok immár, nem tart vissza
[semmi:]

Menjetek fiaim, feleség — keresni.

Egyik menjen jobbra, másik menjen balra,

Egyik menjen erre, másik menjen arra.

Én csak annyit mondok, fiam, István, János,
Hogy csak módos leányt hozzatok a házhoz.
Gazdagok vagytok, van földetek, telketek,
Mindenáron gazdag lányt kell szereznetek.

S ha egyiktek mégis szegény lányt választna,
Be ne tegye lábát többet a házamba.
Rettentő haragom lányt, legényt kiátkoz!“
— Így szólt Péter bátya két felnőtt fiához.

S ezek felöltöztek ünnepi gunyába
És útjukat vették ki a nagyvilágba.
Egyik elment jobbra, másik elment balra,
Egyik elment erre, másik elment arra.

... És teltek a napok, a hetek, hónapok...
Péter gazda egy nap nagy levelet kapott.
Nagy messze vidékről János fia írta,
Csupa egy öröm volt írva a papírra:

„Édes apám uram! Beteljesült vágya:
Akadtam egy gazdag, nekem való lányra.
Módos, telkes gazda az ő édes apja,
Ki a lányt elveszi, fél vagyonát kapja.

Finom lány ez: úgy jár, vont-arany szok-
[nyába',
Vont-arany szoknyába', cifra katrincába',
Cifra katrincába', karmazsin csizmába',
Három sor béla-gyöngy omlik a vállára!

Hajlandó is hozzám jönni feleségül,
Apja is engedi, ellenkezés nélkül.
Viszem őt s a sok pénzt, a sok gazdag-
[ságot!
Viszem a sok vagyont, mire lelked vágyott.”

Tombolt örömében szegény Péter gazda
S azt az egy levelet százszor elolvasta.
Olvasta ezerszer, olvasta naphosszat
S megírta fiának: „Hozzad, fiam, hozzad!”

... Alig rá egy nappal, új levél érkezett,
Másik fia, István, írta e levelet.
Reszkető kezekkel mindjárt felszakasztja
És olvasni kezdi hamar Péter gazda:

„Édes apám uram, ne haragudjál rám.
Bocsáss meg, hogy kemény parancsod' át-
[hágám:
Szegény lányt választék, hogy hitvesem
[légyen;
Szegény lányt választék, szegénység nem
[szégyen.

Kerestem gazdag lányt, találtam volna is,
De azt láttam, hogy az egytől-egyig hamis:
Hivalkodó, cifra. — Ilyen lány nem kellett,
Megmaradtam inkább — egy szegény lány
[mellett.

De azért hogy szegény, nagyon derék leány,
Este reggel, mindig gondot visel reám.

És dolgoz is nagyon, egész nap dolgozik,
Reggeltől estelig, hajnaltól alkonyig.

Haza viszem hát őt, hogyha megengeded.
Igaz, hogy nem hozok vele pénzt, kincseket,
De azért van mégis hozománya, drága:
Két dolgozó karja, szívének jósága!"

Mikor Péter bátya olvasta levelét,
Az arca veres lett, lángba borult elébb.
Azután fehér lett, vad düh látszott rajta
S káromló szavakra nyilott meg az ajka.

Mindjárt levelet írt, reszketve dühében:
„Te kötélrevaló, ne kerülj elébem!
Fussál haragomtul, messze földre nyargalj,
Elém ne jer avval az úti cafattal.

Lásd, mily engedelmes a testvéred, János:
Módos, gazdag leányt keresett magához.
Van pénze, van földje, dúsgazdag az apja
S te nem tudsz így tenni, alávaló fattya...!

De nem is törődöm én ezentúl veled,
Egy árva garast se küldök biz' én néked!
Hogyha nem akartál szót fogadni nekem:
Nem gondolok már rád! Dögöljete éhen!"

II.

Repülnek a percek, az órák rohannak;
Eltelik az idő: már egy éve annak,
Hogy elhozta fényes, díszes nagy lakzira
Gazdag menyasszonyát Péter bátya fia.

Elmult. De az asszony ám mulatós fajta!
S a házban még most is örök vígság tartja.
Járja a tivornya, van nagy hejehujja,
Alig fejezik be, már megkezdik újra.

Mindennap vendégek hemzsegek a házba'
Táncolva, dőzsölve, vígan lakomázva;
Cigánybanda húzza körömszakadásig,
Ha egy már elfáradt, jön helyébe másik.

Igy van már egy éve; örök vígság járja,
Meggzokta az asszony már ezt lánykorába'.
Mulatsághoz akkor nagyon hozzászokott
S megkívánja most is a dinom-dánomot.

Hiába kérleli a férje, hiába,
Csak múlatoz tovább s nem hallgat szavára.
Hiába esdekel, hogy hagyná már abba,
Hiába kéri: csak borsót hány a falra.

„Ha nincsen módjában, hogy engem el-
[tartson,
Mért kellett kelmednek gazdag, úri asszony?“
Ez a felelete a szemrehányásra
S csak költi a vagyont, tovább, egyremásra.

Minden nap új ruhát csináltat magának,
Ünnepi viganót, vont-arany szoknyákat,
Vont-arany szoknyákat, cifra katrincákat,
Cifra katrincákat, karmazsin csizmákat.

Szegény Péter gazda a helyét se leli,
Nagy keserőséggel van a szive teli.
Nem mer szólani, csak fel-felmorog itt-ott,
Magában dörög csak pár keserű szitkot.

A pénzes ládába minden nap belenéz,
S szomorúan nézi: van-e még egy kevés.
Nézi napról-napra, míg egy nap azt látja,
Hogy bizony lassanként kiürült a láda.

S csak folyik a vígság tovább is a házban.
Estétől reggelig nagy mulatozás van.
Folyik a drága bor, törnek a poharak,
És Péter gazdában forr egyre a harag.

Zajos zene zendül minden áldott este,
Szívhez szóló szava elhallik nagymessze.
De egy nap — Úristen! — változott a
[nóta:

Dobszó is vegyült a vidám zeneszóba!

Kint perdült a dobszó, a széles udvaron,
El is némult mindjárt zene, tánc, vígalom.
Vége lett a táncnak, zajos vígalomnak,
A vendégek hamar hazaoldalognak.

Hazamegy mindenki s szörnyűködve mondja:
„Péter bátya háza rekerül a dobra!”
Hej, ráis rákerül, mert ez a víg élet
Lassankint minden pénzt, vagyont felemész-
[tett.

Nem csak a hozományt vitte el a szellő,
Nem csak azt költé el a semmirekellő:
Hanem Péter bátya minden pénzét, telkét,
Cécóra herdálta, eb vigye a lelkét!

És a gonosz asszony, mikor látta végül,
Hogy fillér se maradt a tengersok pénzbül,
Nem érzett bánatot könnyelmű szívében:
Kapta a kendőjét s hazafutott szépen.

Hazafutott szépen s vissza se jött többet.
Szegény Péter bátya lelkéig megdöbbsent
De még dühösebb lett az ő fia János,
Aki vad haraggal így szólt az apjához:

„Te vagy oka ennek! Te vagy oka ennek:
Te követelted, hogy gazdag lányt keressek.
Gazdag lányt akartál: gazdag lányt szereztem,
Gazdag lányt szereztem és ez lett a vesztem.

Mert minden gazdag lány meg van ahhoz
[szokva,
Hogy bőségben éljen s a pénzt csak úgy
[szórja.
Hiába van pénze, gazdag hozománya,
Még a magunké is elmegyén utána.

Lám ni; udvarunkon vannak már a dobbal
És a végrehajtó itt mindent lefoglal.
Kótyavetyére jut egész telkünk, házunk:
Szegények leszünk, mert gazdagságra vágy-
[tunk!“

Nem szólt Péter bátya. Nem volt mit szólania.
Belátta, igazat mond neki a fia.
Belátta, belátta szegény Péter bátya,
No oktan tettét ezerszer megbánta!

III.

Harmadnapra volt az árverés kimondva,
Minden ingóságát akkor ütik dobra.
Szép sárga házára, viruló telkére
Akkor kiáltják ki: ki ad többet érte?!

Szegény Péter bátya egész nap csak jár-kel,
Nem lel nyugodalmat, csak ödöng alá- s fel.
Mélyen a szemére húzza a kalapját.
Szomorúan várja az árverés napját.

De éppen a gyászos, szomorú nap előtt
Nagy messze vidékről neki levele jött.
Ránéz a levélre s mindjárt megismeri.
Hogy a másik fia küldötte azt neki.

A másik fia. Az akit ő kitiltott
S fejére halmozott ezerféle szitkot.
... Péter bátya mostan melegséget érez,
Amikor hozzányúl fia leveléhez ...

„Vajjon mit is írhat? Vajjon, hogy megy
[sorja?!“

Szól Péter bátya s a levelet felbontja.
Felbontja ... de ime... Isten lelkek őre!..
Három százas bankó hullott ki belőle!...

Igen! s a ki küldte, másik fia volt az!
A levélben pedig ilyen írást olvas:
Édes apám uram, engedje meg nékem,
Hogy egy kis pénzt küldjek ebben a levél-
[ben.

Hallottam, hogy kendnek rosszul megy a
[sorja:

Az a lány a pénzét mind elpazarolta.
Elköltötte a pénzt az a cifra fajta
Aztán meg a férjét a faképnél hagyta.

Hallottam, hogy lassan dobra kerül minden
És nincsen senkise, ki rajta segítsen.
Azért hát küldöttem egy kevés pénzmagot,
Ha szükség kívánja, többet is adhatok.

Mert az én dolgomat felvitte az Isten.
Jólétben, örömben éldegélek itten.
Én vagyok most itt a legboldogabb ember,
Jólétben élek itt a feleségemmel.

Ez az asszony, mikor feleségül vettem,
Egy polturával se gazdagított engem;
Hátán volt a háza, kebelén kenye, re,
Szegények voltunk, mint a templom egere.

Hanem dolgozgattunk. És dolgozott ő is,
Az a gyöngé virág, az a szegény nő is.
Szorgos munka árán lett majd pénzünk.

[földünk

És lassankint mindig ritkábban bőjtöltünk.

Most gazdagok vagyunk, van házunk, van

[telkünk,

Megelégedésre és jómódra leltünk.

Boldogok vagyunk már s örvendünk is ezen'

Mert úgy teremtetjük azt meg: együttesen

És bezzeg most, mikor jólétet érezhet,

Nem jut ám eszébe a felelősségemnek.

Hogy a pénzt oktalán módon vesztégesse:

Megbecsüli azt, mert ő maga szerezte.

Látja apám uram, hogy nem volt igaza,

Amikor kitiltott s nem eresztett haza.

Látja apám uram, nekem volt igazam,

Mondván, hogy őneki nagy hozománya van.

Nem lehet kezdeni soha olyan nővel,

Ki cifra ruhákban, fény, pompa közt nő fel:

Mert az ilyen leány nem szokik le róla

És hiába tiltod, hogy a pénzt ne szórja.

Mig az olyan lánynál, aki megtanulta,
Hogy mi a küzdelem, a nyomor a munka,
És tudja mily nehéz a pénzt megszerezni:
Ilyen lánynál a pénz soh'se fog elveszni!

... Úgy hiszem, a kelmed hajdani haragja
Azóta már nagyon is le van lohadva;
S belátta kelmed, hogy rosszul járt el
[vélem,
Amikor kitiltott rettentő dühében.

Azért engedje meg, engedje meg egyszer,
Hogy hazamehessek s találkozzam kenddel.
Úgy vágyom már látni, apám, kigyelmedet,
Kigyelmedet, apám, meg a testvéremet...“

Mikor ezt olvasta szegény Péter bátya,
Köncseppek csorogtak az ábrázatára:
„Óh, én édes fiam! én édes Istvánom!
Mért is, mért is tettem!“ — rebegette bűn-
[bánón.

Azzal tollat fogott s levelet irt menten:
„Én drága jó fiam, rosszul cselekedtem,
Mikor a házamtól elűztelek téged,
Ezért most engemet szégyen pirja éget.

Bocsásd meg a vétkét bűnbánó apádnak!
Gyere haza, fiam, szívszakadva várlak!
S hozd a feleséged' hozd el őt magát is!..
Hadd csókolom meg még a lába nyomát is!"

A SZÉLVÉSZ.

Rombolva zúg a fergeteg
Hegyen-völgyön keresztül;
Sziklákat dönt a mélybe le,
Fákat kitép tövestül.

A napsúgárhoz így kiált
Vetélkedő, kevélyen:
„Rombolhatok, pusztíthatok,
Mert nem bir semmi vélem!”

Nevetve szól a napsúgár
S a tájra áldva árad:
„Mindent ledönthetsz, elhiszem,
De alkoss egy fűszálat!”

MUCIUS SCAEVOLA.

I.

Bosszút lihegve, bős sereggel
Rómára ront Porsenna király.
Nem kevesebb, mint százezer ember
Zsibong a város kapuinál.

A király a város ostroma végett
Minden katonáját összeszedé
S százféle iromba, nagy hadigépet
Vontat a rémült Róma elé.

Ezer hadi csákányt, követőket
Írányit a vár felé a sereg,
Nagy falfúrókat, faltörőket
S otromba ostrom-szekereket.

„Hah! Róma, Róma! a kocka fordul,
Más lesz úr ezentúl a föld felett.
Hah! dölyfös Róma! remegj haragomtól,
Porba szegem most büszke fejed.

Csataszomjas, bátor, büszke nép ez,
Amelyet én vezettem eléd.
Hűbb fegyveréhez, mint életéhez;
Nem holmi római csöcselék!

Ha városodnak száz istene volna
Az se tehetne már mit se veled.
Hah! Róma, Róma, dölyfös Róma,
Porba szegem most büszke fejed!

Bosszulni és gyilkolni jövők én!
Senkise nyer kegyelmet itt!
Igy dörg Porsenna sátora mélyén
S haraggal rázza meg ökleit.

II.

És Rómában van nagy kavarodás,
Elveszti a fejét a bölcs tanács.
A senatus rémülten összefut,
De csak zajongni, csak lármázni tud.
A consul, a preatorok, quaestorok
A fórumon mind ott sűrög-forog.
Fejét veszítve sereglik elő
A sok nemes, a sok előkelő.
S hogy a zavar még teljesebb legyen

A nép is odaömlik hirtelen.
Az egész Róma a fórumra gyűl
S szaladgálnak le- fel fejtellenül.

De míg a lárma tart itt szüntelen,
Egy félre eső távoli helyen
Háromszáz római ifju összegyűl
S tanácskoznak minden vita ne'kül
Nem tétováznak, lármáznak sokat,
Meg van mindjárt a nagy határozat:
Egyikük Porsennához lopózik át
S akármi lesz, megöli a királyt.
S ha ez nem tudná véghez vinni ezt,
Egy másik megy s ha ez is rajtaveszt,
Ismét egy másik vakmerő vitéz
Ha kell, mind a háromszáz odavész.

Elsőnek Mucius vállalkozott
S a merész tette felkészült legott.

III.

Beosont titkon az ellenség táborába,
Köpenyege alatt ott villogott a tör
S még jobban villogott szemeinek sugára
Elszánt harag lobogó fénytől.

Porsenna. Marsnak, a had zordon istenének
Ép' áldozati szent máglyákat gyújtatott.
A jósek, a papok, az augurok, a vének
Imát mormolva ép' áldoztak ott.

Mely'k hát itt a király?! kérd Mucius té-
[továzva,
Mely'k a király e sok, sok cifra nép között,
Pompázik mindegyik aranyos szép ruhába
És mindegyik királynak öltözött!

Mely'k hát a király itten? szétnéz zavarodva,
Előtte sűrögnek a cifra alakok
Majd tört ránt dühösen és beledöfi abba
Kin a legcsillogóbb ruha ragyog.

Támadt szörnyű zavar. Az izmos katonák-
[nak

Serege Muciust rögtön leteperé,
Nem menekülhetett, reája rohanának
S vitték egyenest a — király elé.

IV.

„Halál reá az augur gyilkosára!”
Porsenna király dühvel sziszegi:

„E vakmerő tettnek nagy lesz az ára!
Halál reája! Vérpadot neki!“
Porsenna király dühvel sziszegi.

És ő csak áll, míg az parancsát dörgi
S szemét dacosan emeli reá;
„Nem őt: téged akartalak megölni,
De a véletlen másként akará.“
S szemét dacosan emeli reá.

Azt akartam, hogy megmentsem hazámat,
De a véletlen gúnyt üzött velem
És most elfogtak, eléd hurcolának
S jutalmam, jól tudom, halál leszen,
Mert a véletlen gúnyt üzött velem.

Megölsz? Jó! De ne hidd, hogy ezzel vége
És megmentéd nyomorult éltedet:
Az önfeláldozás hevében égve
Háromszáz ifju áll hátam megett
Kik szomjazzák nyomorult éltedet.

Megesküvénk, mi ifjak, háromszázan,
Hogy hozzád sorra eljövünk ide,
Ha elvész egy az ellen táborában,
Egy másik kapja a tört kezibe
És hozzád sorra jönnek el ide.

Mert a halál azt nem rettentí vissza,
Aki vérében igaz római
Az még a mérget is kacagva issza
És egy jaját sem fogod hallani
Mert az vérében igaz római.

Igy szól az ifju s láng szökik szemébe —
Kinyújtja karját a tűz fölibe
Im lásd tehát, hogy kész a szenvedésre
A római ifju! Tekints ide!
S kinyújtja karját a tűz fölibe.

A tűz pörkölve önti el a karját,
De meg nem rándul egy arcizma sem.
A lángkévék vadul sercegve nyalják
Az ifju karját, vérre éhesen,
De meg nem rándul egy arcizma sem.

Porsenna király iszonyodva hátrál,
Arcát fakó fehérség önti el
És a testőrsereg is oldalánál
Borzadva nézi: Mucius mit mivel
S arcát fakó fehérség önti el.

És Mucius kinyújtva tartja karját,
Az égő kar sercegve füstölög.
A lángok lassan feketére marják

S a kar végtére egy szenes üszök
Mely feketén, sercegve füstölög.

Porsenna király megdöbbenve nézte;
És félelem szállá meg a királyt.
Rémülten bámult a fekete kézre,
Szívének verése is elállt —
Vad félelem szállá meg a királyt.

„El innen!” a király borzadva szisszen —
„Ily néppel én harcolni nem merek!
El innen, el, el, menekülök innen
Hadd fusson vélem az egész sereg
Ily néppel én harcolni nem merek!

Te meg hős ifju, menj haza nyugodtan!
Menj, ifju, szabadon bocsátlak át!”
És a király el is vonult legottan,
Elvitte nyomban rengeteg hadát,
Futott, szaladt, hazáig meg sem állt.

V.

Megmentőjét ujjongva várta Róma
És a haza bátor szabadítója
Ragyogó arccal meg is érkezett.

Ünneplő, ujjongó nép várt reá itt
Ezer üdvözlő kéz szorongatá itt
Mély hálával a megmaradt kezét.

No lám! egy karja a lángokban elhalt,
De kárpótlásul ezer és ezer kart
Kapott ő itt egy elveszett karért!
A háromszáz ifju vállára vette
S körülvivék Rómában, éljenezve
Rakván fejére cserlombot babért.

AZ ELSŐ BÁL ELŐTT.
(Ilonkának.)

Van szép ruhád csipkés, fehér batisztból,
Chiné szalaggal, mely majd földet ér...
Mint a te érintetlen, szűzi lelked,
E ruha oly szép tiszta, hófehér.

Lelked s e ruha egyformák valóban!
Mindkettejüknek, lám, egy sorsa van:
Most megy ki az életbe mindakettő,
Mig eddig rejtve voltak gondosan.

Sok nagy viharban lesz majd részük eztán
Az élet vad forгатagain át...
Vigyázz, Ilonkám, a tánc közepette,
Hogy meg ne tépjék szép fehér ruhád...

TÁVOLBÓL.

I.

Mikor vele voltam: én is nevettem,
Ha mosolyogni láttam ajakát;
És elsötétült, elborult a lelkem,
Ha rózsás kedve néha búsra vált.

De most szivem csak úgy derülne már fel,
Ha megtudnám, hogy nem nevet soh'sem;
S ha azt tudnám meg, hogy mosolygva jár-ke,
Akkor meg zokognék keservesen . . . !

II.

A könnyörtelen sors messze zárt el tőled
Kegyetlen kezével;
Elfárad a madár, elfárad a felleg,
Mire hozzád ér el . . .

Nyughatatalan kérdés kínoz, gyötör egyre,
Szivem belereszket
Ha majd, évek múlva, találkozunk újra,
Nem lesz-e messzebb?

ABLAKODNÁL . . .

Ablakodnál van egy
Fehér nyirfa,
Az én nevem arra
Fel van írva.
Egy szép őszi este
Vésted rája,
Sóhajtozó nyirfa
Sudarára.

Azt a fehér nyirfát
Az ablaknál,
Régen, nagyon régen
Nem láttam már;
Elkerültem tőle
S félek, félek:
Moh lepi be, mire
Visszatérek.

KÉT ZÁSZLÓ.

Leng Budavár tornyán egy gyönyörű zászló,
Mint égi szivárvány, sok színbe' pompázó;
Nehéz aranyrojtok majdnem hogy lehúzzák.
Soh'se lengett talán
lly gyönyörű zászló
Budavár ősfalán.

... Feljajdul valaki ott az utcaszélen,
Öreg, béna honvéd, mellén kopott érem.
Feljajdul, felkiált könyező szemekkel:
„Valamikor régen
Szebb zászlót láttam én
Buda tetejében!

Hogy is volt csak ... igen ... a harsona
[zengett ...
A honvédek alatt még a föld is rengett,
Midőn felrohantak Budavár falára,

Budavár falára,
Víni a némettel
Életre halálra!

Én is köztük voltam: vittem egy lobogót.
Megtépték, szakgatták ezt kardok és golyók,
Megtépték, szakgatták, amint tűzön-vízen
Általmentem véle!
Beszennyezte a füst
S az ellenség vére...

Én voltam az első, aki feljutottam
És tépett rongyomat kitűzhettem ottan.
Ezer hős honvédnek éljenrivallgása
Repült zászlóm felé,
Habár kard és golyó
Rongyokká tépdese.

Az volt az a zászló, mely szebb volt ennél is!
Az rongy volt, ez selyem: de az szebb
[volt mégis!

Mert tisztább volt százszor véresen, füstösen
Az a tépett zászló,
Mint ez a tündöklő,
Ezer színbe' játszó...!

ÉDESANYÁM.

Nagyon beteg voltam
Valamikor régen . . .
Fetrengtem az ágyban
Kínos gyötrődésben.
Izzottan a láztól
S mégis dideregtem,
Azt hittem, megfagyok
A szörnyű melegben . . .
A lázas melegben . . .

Nem hallottam semmit
Agyam zúgásin át,
Csak egy el-elcsukló,
Suttogó halk imát;
És nem láttam semmit
Csak két könnyes szemet,
Amint ott örködtek
Betegágyam felett . . .
Betegágyam felett . . .

— Ma már régóta, hogy
Egészséges lettem,
Hogy bús romjaiból
Felvirult a lelkem,
Jaj de az a két szem
Most is előttem leng,
Az a halk imádság
Most is fülemben cseng . . .
Most is fülemben cseng . . ,

Óh, uram istenem,
Tartsd meg e két szemet
Tartsd meg e két ajkat,
Mely imát rebegett;
Messze kerülje el
Mindkettőt a bánat . . .
Óh, tartsd meg örömben
Én édes anyámat,
Jó édes anyámat!

HORVÁTH I. KISASSZONYHOZ.

Kedves kisasszony, verset irok önhöz,
De nem olyan kesergéshez fogok,
Melyet szerelmes könnyek árja öntöz
S melyben fojtott szerelmi bú zokog.
Ne várja ezt, eszem ágába' sincsen,
Hogy önt ilyen versekkel keserítsem,
Mit én itt önnek zengek, semmi más,
Csak egy megszívlelendő jó tanács.

Nem mintha talán nem gyujthatna lángra
Két szép szemével, ne gondolja azt,
Hiszen az ön szemeinek sugára
Még a sziklán is rózsákat fakaszt,
Sőt, kis tulzással, azt is mondhatom tán,
Hogy ön mellett még Vénusz is — boszor-
[kány;

Ön, szó sincs róla, szép és fiatal,
Más baj van itt, egész más itt a baj...

Az én szívemnek van lakója régen!
S nagyon haragos kis lakó ez itt:
Senki se tűr a maga közelében
És minden jövevényt kiűtasít.
Ez a lakó be nem ereszti önt sem,
Ne várja hát, hogy rigmusokba öntsem
Ön iránt érzett vonzalmam milyen:
Ehhez nincs sem vonzalmam, sem rimem.

... De most veszem csak észre, hogy beszélek,
Anélkül, hogy valamit mondanék
És mondanivalóim tengerének
Egy csöppje sincsen kimerítve még:
Tanácsot akarok én adni önnek,
Tanácsot: a szerelmet illetőleg.
Mert mikor szerelemre gyúl szíve,
Bizony a tanács ráfér bárkire.

Ha majd ön is érezni fogja egyszer
Szívében Ámor balzsamos nyilát
S megnyílik önnek égi hevülettel
Egy eddig ismeretlen szép világ,
Ha a szerelem édes kelyhét issza:
Emlékezzen majd e tanácsra vissza
S ha azt akarja, hogy boldog legyen,
Fontolja meg és tartsa be hiven.

— Sokan elmondták bölcs Salamon óta
Egészen a mai dicső korig,
Hogy az emberszív — régi, régi nóta —
Csak birhatatlanért vágyakozik.
A szerelemben is így áll ez éppen:
Akiért küzdeni kell minden lépten,
Akiért vérzik, vergődik szivünk,
Hűek, kitartók csak ahhoz leszünk.

Ezért, kisasszony, önnek azt tanácslom,
Hogy tartsa ezt szem előtt szüntelen
S ha kis szívébe, mint egy színes álom,
Belopja majd magát a szerelem
És azt akarja, hogy az ideálja
Örökre önt szeresse, önt imádja:
Világért se árulja neki el,
Hogy szíve érte dobban, érte ver.

Ne tudja ő meg, hogy milyen szerencse,
Mily váratlan boldogság érte őt;
Ne tudja ő, ne tudja, soh'se sejtse,
Mily kedves lett egyszerre ön előtt.
Szívét a kétség hadd szakgassa verje,
Szerelme csakis így növekszik egyre,
Mig látva, hogy mily könnyű a siker,
A teljesülés vágyát öli el.

Mert, amint említém, olyan az ember,
Hogy birhatlanra hajlik csak szive;
Csak az kell néki, a mit küzdelemmel
És munkával kell megszereznie.
Ha egy gyümölcs elébe hull, megérve,
Egykedvün unottan dobja félre,
De vágyva nyul egy oly gyümölcs után,
Amely elérhetlenül csüng a fán.

Az csak küzdésre, bátorságra unszol,
Aki hozzánk hideg és közönyös;
Fölvesszük a harcot újból meg újból
S a közöny kitartásra ösztönöz.
De akin látjuk, hogy a szive lángol
Mindjárt a legelső találkozáskor,
Megunjuk azt s otthagyjuk mihamar,
Mert gyarló voltunk küzdelmet akar.

Azért tehát tegyen úgy, mintha kőből,
Kemény, zord kőből lenne kebele;
Hagyja magát ostromolni először
S álarcát csak lassankint vesse le.
Legyen előbb olyan, mint a föld télen:
Hátán a hó csillog fagyos-fehéren,
Bár mélyen lent, elrejtve valahol,
Ezer izzó vulkán lávája forr.

Szerelme mélyen rejtve, fojtva álljon,
Epedését titkolja el szive;
Minden kevés mosolyát tartsa számon
S csak lopva nézzen a szemeibe;
S az ön szívének megvadult lovagja
Önt egyre jobban ostromolni fogja;
Küzd, vív, csatázik önért szüntelen,
Mig csak teljes nem lesz a győzelem.

Igy, ha korlátot vet a szenvedélynek,
Igy nyerhet majd magának hű szívet;
S a visszafojtott vágyakért a végzet,
Meglátja, — kamatostul megfizet.
Lehet ugyan, hogy olyat is talál majd,
Aki elcsügged s egyszerűn tovább hajt;
De a ki ilyen könnyen félreáll,
Azért bizony, nem is lesz soh'se kár.

— Kedves kisasszony, ez az én tanácsom;
Én önnek ezt ajánlom melegen,
Igen, ajánlom, szivemből ajánlom,
Mert azt akarom, hogy boldog legyen.
Akármit is tesz, ne feledje ezt el
S ha majd azt fogja ön akarni egyszer,
Hogy szívéhez forradjon valaki,
Igyekezék őt — távol tartani.

MODERN TÖRTÉNET.

Volt egyszer egy szerelmes ifju,
Ki egy leányért epedett;
És a lánytól, kiért sovárgott,
Kapott is egyszer egy virágot,
Mit ő mindjárt egy könyvbe tett.
De, hajh, a könyvet forgaták
S kihullt belőle a virág.

Más könyvbe tette hát az ifju,
Remélve, hogy ott megmarad.
De onnan is csak úgy vészett el
S kihullt a kis virág nem egyszer,
De tízszer is egy nap alatt.
Hiába tette máshová,
Mindig a földön lelt reá.

... Ködös borongó őszi reggel
Gondolt merészet és nagyot:

Betette egy nagy bibliába!
Betette — és nem is hiába,
Mert ott már nyugton maradott!
Nyugodhatott a kis virág,
Ki is forgat ma bibliát?

ILONKÁHOZ.

Élvezd a drága ifjúságot!
Élvezd, míg nem repül tova.
Mert az, ha egyszer tovszállott,
Nem is tér vissza már soha.
Szép s ifju vagy: örülj tehát!
Soha egy percet ne mulassz,
Mert többé nem tér vissza az.
Élvezd a mit a jelen ad!

Oly szép az ifjúság, az élet!
Oly boldog, aki fiatal!
Soha ne legyen más vezéred,
Csak az, amit vágyad sugall.
Élvezd, amit az ifjúság ad
És kerülj mindent, ami bánat...
Az Isten bájt hintett terád:
Élvezd, amit a jelen ad!

Az arcod, olyan, mint a hó,
Mit hajnal önt le bíbor fénynyel;
Szemed fekete mint az éjjel,
S mégis mint a nap, ragyogó!
Hajad lágy, mint selyemfonál
És akit véle átfonál,
Örökre rabbá láncolád:
Élvezd, amit a jelen ad!

Az égiek téged megáldtak,
Oly kincseket adtak neked,
Amelyeken megvelheted
Minden örömét a világnak!
Van kincsed sok, örülj neki,
Örülj neki, élvezd tehát!
Ezt nem lehet megörzeni...
Élvezd, amit a jelen ad!

Mert nem tart semmisem sokáig...
S majd később másként szól a dal!
Az ifjuság aggságra válik...
Nem léssz örökké fiatal...
Tavasza nyár jő, ősz a nyárra
És őszre tél jön nemsokára
És hinti a dért, zuzmarát...
Élvezd, amit a jelen ad!

A szépség múlik... Az öregség
Eljő majd egyszer érted is
S a válás bár nehezen essék —
Szépséget és bájt messze visz.
Akármilyen szép vagy, édesem,
Kivétel nem leszel te sem
És elhagy majd az ifjuság...
Élvezd, amit a jelen ad!

Az öregség oly fürge tolvaj,
Hogy őt kijátszni nem lehet:
Hiába óvod, rejtve, gonddal,
Ellopja féltett kincsedet.
Fuss bár a föld legészakibb
Tájára, hol misem lakik:
Ott is követ s lecsap rád...
Élvezd, amit a jelen ad!

Idővel arcod rózsapirja,
A báj, a szépség továtünik...
S az öregség arcodra írja
Az ő komor, ráncos betűit.
A hó, mely hamvas arcodon van,
Hollóhajadra vonul onnan...
Ne várd be ezt, ne várd be hát!
Élvezd, amit a jelen ad!

A régiből majd nem lesz semmi!
A báj, a szépség odavész...
Te is majd vén anyóka léssz
S bottal kezedben fogsz tipegni...
Ekkor késő lesz szánnod, bánnod
Az elmulasztott ifjúságot!
Hiába mardos majd a vád...
Élvezd, amit a jelen ad.

... Élvezd, amit a jelen ad! —
S ha eljön majd a csöndes aggkor
És hervadását hinti rád:
Be jó lesz elmerengned akkor
Egy-egy lepréselt rózsza mellett..
S emlékezetben fölkeresned
A régi tavaszt, illatot...
Élvezni, mit a múlt adott...

A GYILKOS.

A bíró int, a vádlottat hozzák.
Az arcokon kívül az izgatottság.
Felvillannak hamar a látcsövek
S feszülten vár az egybegyűlt tömeg.

És ő belép... És megtörten megáll.
A válla görnyedt; sápadt, mint halál.
Ruhája ócska nadrág, bő kabát,
Nyakát százszerű kendő fogja át.

A termen átfut zúgásszerű nesz:
„Ez itt a gyilkos! Ez a gyilkos! — Ez!”
És lázasan düllednek a szemek,
Hogy kínjaiban gyönyörködjenek.
Kint őszi szél zúg... Egy kopasz akácia
Ágát az ablakon kocogva rázza...

„Elmondok mindent; úgy amint esett;
Elmondom az egész történetet.

Az isten rá tanum, a lelkek öre,
Hogy el nem hallgatok semmit belőle.
Mért tenném? Aki ily boldogtalan,
Ily istenverte lélek, mint magam,
A halált, a bitót nem féli az.
Nekem a halál enyhülés, vigasz...
— Igazat mondok. Isten látja lelkem.

Szinész voltam — s egy színésznőt szerettem.
Szerettem őt, de ő nem szeretett,
Ő nem szeretett... útált engemet!
Más, óh, más kedvese volt öneki.
Más kedvese volt... megmondjam-e ki?
A pénz! A pénz! — Az volt a szeretője!
Az! Az! Sohase birt megválni tőle!

Ily vetélytárs mellett én mit tehettem,
Alig néhány krajcárral a zsebemben?!

Akinek dúsgazdag bárói, grófi
Sarjak voltak bőkezű hódolói;
Kinek már meg volt minden csókja véve,
Kinek az út a szive közelébe
Gyémánttal és rubinttal volt kirakva,
Ki nem hágott soha csak aranyakra,
Kin csillogott száz — meg százféle ékszer:
Az szóba sem állt egy szegény színésszel.

Útáltam őt könnyelműségéért,
Gyűlöltem őt, a kacért, a ledért;
S mégis szeretnem kellett őt, szeretnem!
Nem is tudom, mivel bűvölt meg engem,
De szeretnem kellett, bármint útáltam!...
Epedtem érte hő szerelmi lázban!

Szerettem; bár tudtam, hogy nincs remény,
Bár tudtam, hogy soh'sem lehet enyém.
Szerettem őt; forrt és izzott a lelkem;
Nem akartam bár — de kellett szeretnem!
Titokba' tartottam szerelmemet,
Nem tudta ő, hogy érte epedek.
Nem mertem én soha bevallani,
Hogy a szívemet nyomja valami.
Szilárdan álltam vágyaimnak ellent,
Szilárdan, bár ez néha nehezen ment.
Titkon szerettem, titkon, be se se vallva..
Mint napraforgók a lángtestű napba,
Úgy voltam én szerelmes öbeléje:
Ezek epedve tekintnek feléje,
De róluk mit se tud az ég királya...
Tovább forog és őket meg se látja...

Szerettem remény nélkül... Lankadatlan...

Enyém csak úgy volt, ha egy-egy darabban

Együtt játszottunk ott, a színpadon:
Ilyenkor átölelheté karom,
Ilyenkor az ölemben tarthatám
S megcsókolhatám, lopva, a haján.

A színpad bennünket szerelmeseknek
Tett meg sokszor; kik egymásért epednek.
Ilyenkor oly tüzes, oly lángoló
Hévvél vallott szerelmet Romeó;
Mohammed oly mohón ölelte át
A szép Zaire karcsu derekát;
S Tankréd is annyi hévvél, annyi tűzzel
Suttogta: Légy enyém! Szeress! Ne üzz el!
S ő is fülembé sugta, hogy: „Szeretlek...”
Mily jól esett e szó az én szívemnek!...
A mennyországban képzeltem magam'
S boldog voltam... én, a boldogtalan...
Boldog voltam s elégedett, igen;
Kéjjel, gyönyörrel telt a szívem.
... És elfeledtem, hogy mindez csak álom,
Hogy itt vagyunk mi a festett világon,
Hogy a sugó uralkodik szívünkön!...
Boldog voltam, míg le nem hullt a függöny.

S azután még jobban gyötört a kín!
Hogy ott csügghettem bíborajkain,

Hogy az ölembe' pillent hattyúteste,
Nem oltá vágyamat, csak kétszerezte!
Ah, így van ezzel még a beteg is:
Nem oltja el szomját pár cseppnyi víz,
Nem oltja el, de megnöveli még
S ő még jobban tikkad, még jobban ég...

Ez így ment folyton. Szivem kínban égett,
Alig birtam már a keserűséget.
Igyekeztem feledni őt; hiába!
Mindennap jobban epedtem utána,
Mindennap csak jobban szerettem őt
S még inkább vágytam rá, mint ezelőtt.

Éreztem, ez nem tarthat így sokáig,
Terhem lassankint oly nehézre válik,
Hogy nem leszek már képes hordani
S fellázadnak szivemnek vágyai,
Miket, rabszolgákként, igába hajtok;
A jármot, mely mindig ott függe rajtok,
Egyszer majd széttörik — s kitör a láz,
Mely égbe emel... vagy porig aláz...

S úgy is lett...

Elfojtott, nehéz keservem,
A bú, a kín úgy felgyült már szivemben,

Hogy nem birtam már szörnyü terhemet —
S a katasztrófa bekövetkezett.
„Othellót“ adtuk. Ő volt Desdemona
És én Othello lázas, büszke mórja.
Oly szép volt ő, oly szép volt akkor este!
Pedig alig is volt akkor kifestve . . .
Szép volt az örülésig! szép, nagyon!
Ily szép még soh'se volt a szinpadon.

Ez volt az okozója, meglehet,
(Vagy tán az a lázas, tüzes szerep?
Vagy a felgyült keserűség talán?)
Hogy már az első felvonás után
Annyira fel voltam hevülve én,
Hogy lázamat nem türtöztethetém
S a kulisszák közt, a csöndes homályban,
Előtte minden titkomat kitártam;
Kézét megfogtam és elébe rogytam
És minden megvallottam neki ottan.
Elmondtam neki, hogy mily láz epeszt
S mióta, mily régóta érzem ezt;
Elmondtam, hogy szeretem őt nagyon
S ha enyém lesz, soha el nem hagyom,
Nem hagyom el soha, soha, soha!

Ő felkacagott: „Maga ostoba!“

Ezt mondta csak s kacagva otthagytott —
S én kába fővel némán álltam ott.
Úgy vert dobogott a szívem, a dőre ...
Mintha más szavakat várt volna tőle!..
Nem is tudom, mi történt azután,
Állottam ott mereven és bután.
Az agyam zúgott, lüktetett a vérem,
Úgy mart a bánat, égetett a szégyen ...
Némán, megsemmisülten álltam ott,
Mig a csengő játéokra szólitott.

És játszottam tovább ...

Mindazt a fojtott

Kínt, amit a bú a szívembe oltott:
Beleöntöttem Othello szavába ...
Elsírtam a szerepem', kiabálva.
Őrjöngtem, mint a kit kerékbe törnek,
Kibuggyantak szemeimből a könnyek.
Nyargalt tüdőm. Az agyam lüktetett.
Láz korbácsolta forró véretem ...
S szívemnek égő szenvedélye, láza
Nőtt egyre, felvonásról-felvonásra.

A tömeg tapsolt. Remegett a ház.

... S jött végül az utolsó felvonás,

Amelyben őt meg kellett fojtanom.
A láz már ekkor elkapott nagyon.
Mindenre jól már nem emlékezem ...
Csak azt tudom: nyakán volt a kezem ...

Kezem közt éreztem puha nyakát ...
S most lelkemet sebes tűz járta át
És hirtelen valami düh lepett meg ...
Nyomást adtam két összefont kezemnek ...
Nem tudtam, mit teszek e pillanatban ...
Csak fojtogattam, őt, csak fojtogattam ...
Valami örült vágy ejtett rabul
És szoritottam a nyakát vadul ...
A világ összefolyt szemem előtt ...
Csak őt láttam vergődni, őt, csak őt ...
Szoritottam hamvas fehér nyakát ...
Torkát vad örüléssel fogtam át ...
És ő sikoltott, jajgatott, nyögött ...
És ott vergődött ujjaim között ...

„Eressz!” — Hörögte. S én csak szoritottam,
Úgy éreztem, nekem ehhez jogom van.
Ha eddig igazán senyvedt a lelkem,
Ha eddig igazi hévvel öleltem
S igazán szenvedék, a szinpadon,
Úgy én igazán meg is fojthatom!

Zúgott a taps! Zúgott, akár az orkán.
S a kezem ott pihent mindig, a torkán...
Erei kidagadtak... arca kékült...
Vér ömlött a szájából, a fülébül...
Vonaglott, küzdött... s összehullt erőtlen'
Szeme kifordult... s meghalt ott, előttem...

Elmondtam mindent."

— — Csend van a teremben . . .
Egy hang se hallik... Csend van.. Légy
[se rebben...
Kint őszi szél zúg... Egy kopasz akácfa
Ágát az ablakon kocogva rázza...

SEJTELEM.

Egy titkos, egy sötét,
Fekete sejtelem
Gyötri a lelkemet,
Szívemet szüntelen;
Nem akarok hinni
S mégis hiszek néki:
Hogy a te szerelmed
Hamar ki fog égni...

Ősszel hogyha látom
Virág hervadását,
Langyos éjszakákon
Csillag lehullását,
Tudja Isten, miért,
Úgy elfog a bánat,
Tudja Isten, miért,
Szemem könnybe lábad...

KÉP.

Ragyogó csillogó teremben
Röpköd sok tarka, cifra szó;
Urak és dámák ajakáról
Hangzik sok ékes dikció:
A jótekonyság így meg úgy szép,
A jótekonyság szép erény
Áldottak annak hirdetői!
Ah, boldog lett minden szegény!

— S e ház alatt a kapu mélyén,
Majd megfagy egy szegény gyerek,
A könnyek is arcára fagynak.
Hidegbe', szélbe' didereg.
Felnéz a fényes ablakokra
És hallja a sok dikciót,
Urak és dámák ajakáról
A sok szép tarka, cifra szót...

A FIUMEI KIKÖTŐBEN.

„Reményteljes arccal, vitor tekintettel
Hová indulsz útnak, szegény magyar ember?
Bátor bizalommal népsz az oceánra;
Hová indulsz? talán egy tündérházába?“
„Amerikába.“

„Összeesett arccal, megtört tekintettel,
Honnan érkeztél meg, szegény magyar em-
[ber?
Ruhád összetépvé, szemed vérbe' lángol;
Honnan érkeztél meg? a poklok poklából?“
„Amerikából.“

A HIRNÉV.

Mi a hírnév? óriás kenyér.
Fut sok ember és beléharap,
S akinek a szája legnagyobb,
Annak jut a legnagyobb darab.

ILONKÁNAK.

Te nem vagy olyan, mint a legtöbb
Fásult kedélyű mai lány.
Nem vagy blazirt; te a blazirt szót
Hirből sem ismered talán.

Te nem tudod, mi a blazirtság.
Szivedben derült fény honol.
Te nem tudod, mi a hazug könny,
Mi a kiszámított mosoly.

Te nem vagy olyan, mint a többi!
A lelked szende, gyermekes.
Te tudsz örülni, tudsz kacagni;
Nem nyomja gond a lelkedet.

A természetnek tudsz örülni!
Szereted a virágokat!
Szeretsz dalolni — víg vagy mindig
S szivedbe árnyék sohse hat,

H búd van: egy-két könnyet ejtesz
És újra víg vagy azután;

Elsirod egy pár tiszta könnyel
S maradsz a régi, víg leány!

Te tudsz kacagni tiszta szivből;
S te ki tudod sirni a bűt!
— S tudsz imádkozni! Kevés lány van,
Aki még imádkozni tud...

Te halomszámra, mint a többi,
Nem olvasol regényeket.
A regényeknél a virágot
S madárdalt jobban szereted.

Amit te olvasgatni szoktál,
Mind ártatlan dolog csupán;
Legveszedelmesebb közöttük
Egy régi — szakácskönyv talán.

Boldog vagy! — S én oly áhitattal
Hallgatlak, ha szólsz, angyalom!...
Oly áhitattal, annyi hévvel
Csüngök mindig a szavadon.

Akármit is szólsz, oly gyönyörrel
S hévvel nézek mindig terád...
Habár olykor nem éppen izgat,
Hogy hogy' készül a — marmelád.

EMLÉKEZÉS.

Emlékezem . . .

A mult időknek tündérberkibe
Epedve elröpül a lelkem . . .
Mint fáradt vándor, úgy siet ide,
Hogy enyhülésre leljen . . .

Emlékezem . . .

Egy fénysugár sincs a sivár jelenben,
Olyan az, mint egy örök éjszaka . . .
Csak a mult táplál . . . Elsenyvedne lelkem
Ha enyhülést a mult se nyujtana . . .

Emlékezem . . .

Úgy jártam, mint a nagy úr a mesében,
Kinek elúszott minden kincse már;
S hogy meg ne haljon éhen,
Régi palotájába — lopni jár . . .

FALUN.

Egy fatörzs tövében
Némán ülök én,
A piros nap éppen
Nyugovóra mén.

Estharang zenéje
Már felcsendüle;
Csattog már a lombon
A fülemüle.

Messze, a határba'
Lánycsapat dalol
S pásztor furulyája
Szólal valahol . . .

Én komoran ülök
A fatörzs alatt;
Mi az ördög lelhet,
Hogy meg ez se hat?

Hogyne is kerülne
Bárminő öröm:
Egy átkozott rímen
Fejemet töröm!

TÉLI DAL.*

Nem igaz, mit a tudósok
Megirtak már régen,
Hogy a napok nyár idején
Hosszabbak, mint télen.

Hisz amikor veled voltam
Napsugaras nyáron,
Úgy illant el minden napom,
Mint egy röpke álom.

S most, amikor a szép nyárból
Hideg, fagyos tél lett,
Magányomban minden napom
Egy-egy örökélet! . . .

* A „Szigligeti társaság” által pályadíjjal jutalmazott költemény.

MINTHA...

Mintha ma minden
Szomorúbb lenne...
Mintha a tájra
Köd ereszkedne...

Mintha sápadtabb
Lenne a róna...
Mintha a madár
Búsabban szólna...

Mintha a napfény
Nem tündökölné...
Mintha a szívem
Meg volna törve...

VÉGRENDELET.

Hogyha én meghalok,
Abból a hársfából legyen a koporsóm,
Melynek árnyékában legeslegelőször
Öleltelek forrón.

Hogyha én meghalok,
Koszorúm azokból a rózsákból legyen,
Melyekből először, legeslegelőször
Szakitottál nekem.

És akkor nyugodtan
Fogok lent aludni a nagy ébredésig:
Koszorúm s koporsóm e pár édes percet
Ujra elregélik...

ARCKÉPED.

Te drága, te szép,
Te gyönyörű kép!
Úgy őrzlek én folyvást, hiven!
Úgy rejtegetlek,
Hogy két szememnek
Fényét jobban nem őrizem.

Ha a napsugár
Rádszállni talál,
Féltő kezem attól is eltakar;
S ha egy szemernyi
Por reádtelenedni
Találna: lecsókolom azt is hamar.

Úgy óvlak, őrzlek ...
Csak néha esik meg,
Hogy eléggé nem őrzlek:
Mikor rád nézek ...
És nézlek ... nézlek ...
És egy-egy könnycsepp rádperreg ...

ILONKÁNAK

16-ik születésnapján.

Más azt óhajtja e napon,
Más azt kívánja néked,
Hogy élj soká még angyalom,
Érj még meg sok-sok évet;

Én más óhajjal járulok
Az égnek istenéhez:
Engedje meg, hogy csak maradj
Mindig — tizenhat éves.

A VÁROS.

Kerüld a várost, a város megöl;
A lelket megmételyezi az.
Istentelenné lesz itt a hívő,
Ravasz kufárrá lesz itt az igaz.

Ha az erényed büszke szikla volt,
Melyhez nem ért csupán a napsugár:
A város járdakövé töri meg,
Amelyen a tömeg tiporva jár.

A városból az erény messzefut,
Mint napsugár a zordon éj elől!
Itt támad a bűn s hal meg az erény.
Kerüld a várost, a város megöl.

ÖRÖK SZÉPSÉG.

(Hlonkának.)

Szép vagy nagyon. És én tudom, tudom jól,
Hogy a szépséged később sem vesz el;
Hogy évek mulva, késő öregségben
Is ép' ilyen vagy még tán szebb leszel.

Igen! hiába nézel rám mosolygva,
Hiába is nevetsz ki: ez igaz!
Igaz. Ami szépségedet megóvjá,
A te nemes, jóságos lelked az.

Ha ifjúságod lassan elrepül is,
El nem viheti a szépségedet;
Mert a jóság széppé fog tenni téged,
Az bájt, dísz és szépséget ad neked.

Ha redős lesz is arcod, e redőktől
Szépségéből az nem fog veszteni,
Mert e redők is csak szépek lehetnek,
Hisz' a redők a lelkek tükei!

A könyörület- és a szeretetnek
Lesznek redői ezek a redők.
Az ilyen ráncok rútak nem lehetnek!
De szebb leszel tőlök, mint azelőtt!

A gyűlöletnek, gúnynak és a gőgnek
Lehetnek csak csunyák a ráncai.
S te szép leszel, mert arcod puha selymén
Egyik se fog közülök látszani.

Igen. Ez így lesz. S adj' hálát az égnek.
Buzgó hálával forduljál felé,
Hogy nemcsak testedet alkotta szépnek,
De nemes lelket is lehelt belé.

ESTE.

Zord őszi este. Erdőn, berken által
Harsányan zúg a kóbor őszi szél.
Átsír a tájon fájó jajgatással;
Olyan szomorú dolgokat beszél...
Bús félhomály borong kicsiny szobámba',
Már alvófélben pislákol a lámpa,
Merengek itt bent búsan, egymagamban...
... Csend... Csak a szél sir egyre szila-
[jabban...

Csak a szél zúg kint. Minden zaj csak
[ennyi...

Körülöttem halotti nyugalom.
Oly jól esik így egymagamba' lenni
És elmerengeni a multakon.
Oly jól esik reádgondolni mostan,
E mély csendben, megejtő nyugalomban....
Oly jól esik rádgmagolnom, kivel
Olyan sok szép estét töltöttem el...

— Ilyenkor mindig ott voltunk szobádba',
Egymás mellett az asztalnál ülénk.
Fejünk felett a kormos függőlámpa
Szeliden terjesztette ránk a fényt...
Ott ültünk a te kicsi asztalodnál;
Te egy vastag verseskönyvet lapoztál;
És nem levén jobb unalom-üzöre
A verseket olvastad fel belőle.

Te olvastál csak. Tüzzel, lelkesülten
Olvastad azokat a verseket...
És én a kis asztalnál szótlan ültem
És tettetém, hogy odafigyelek.
Pedig nekem az eszem nem is ott járt
Azoknál a szép csengő ritmusoknál,
Nem is figyeltem én oda a versre:
Csak téged néztelek, csak téged egyre.

Csak néztem azt a két mozgó kis ajkat
És a gyöngysort e két ajak között;
S a két szemet, melyekbe ím' a dalnak
Minden varázsa, tüze átszökött.
Csak néztem arcod', mely átszellemülten
Gyönyörködött a dallamos betűkben;
Csak néztem hófehér hattyúnyakad'.
— S te csak olvastál egyre ezalatt.

Csak olvastál a komor lámpafénynél,
Csak áradt ajkaidról a beszéd
És hogyha egy-egy vers végére értél,
Mindig megkérdezted, hogy: „Ugye szép?”
S ilyenkor még az én tekintetem
Mindig ott csüggött két szép szemeden,
Szép arcodon, habfehér nyakadon . . .
És azt feleltem: „Szép, óh szép nagyon!”

Óh, hány szép estét töltöttünk el így mi,
Óh, mennyi kedves este telt el így!
Oly jól esik most vissza-visszasírni
E szép esték szelid gyönyöreit.
Oly jó ilyenkor emlékezni rája;
Mikor már est borul kicsiny szobámra
S merengek itt bent búsan egymagamban
S csak a szél zúg kint egyre szilajabban...

TAVASZI ÁLOM.

Szép kék az égbolt. Széles íve
Olyan, mint egy nagy mennyezet,
Olyan, mint óriási boltív
Egy nagy terem, a föld felett.

Igen, egy terem az egész föld,
Egy boltozatos, nagy terem;
S a nap egy óriási lámpa,
Mely ott függ a mennyezeten.

Megannyi pamlag a teremben
A sok, sok magas, büszke hegy;
Csecsebecsék a fák, a házak
S a tarka rétek: szőnyegek.

... S kik egymástól oly messze estünk,
Mi vagyunk itt mi, te, meg én?
— Két apró nipp-szobor vagyunk mi,
Egy nipp-leány s egy nipp-legény.

Egymástól messzezárva állunk,
Egy gyötrő átoksúly alatt...
Te egyik, én másik sarokban...
És közelednünk nem szabad...

SÁR.

Szeretnék a városból elfutni,
Szivem vérzik, lelkem is beteg...
Megutáltam a városban mindent,
De legjobban az embereket.
Minden ember ármánykodó macska,
Mely ártatlan galambokra jár...
Minden ember egy-egy gonosz ördög...
Minden ember szive csupa — sár!

Artatlannak látszik mindenik sziv,
Mindenik sziv fehéret mutat,
De olyan e fehérség, minthogyha
Hó lepi be a sáros utat:
Csillog-ragyog vakító fehérén,
De ha egy szél arra fujdogál,
A felkavart, elsöpört hó alól
Egyszerre csak kicsillan a — sár!

Midőn isten a hatodik napon
A világra embert alkotott,
Föld porából teremtette azt meg,
Rút sárból vett hozzá anyagot:
Az embernek minden egyes része
Durva, szennyes földi sárbul áll.
Hogy lehetne, hogy lehetne akkor
A szív is más, mint fekete — sár?

... Szeretnék a városból elfutni
S csöndes falun keresni helyet,
Annak is egy elrejtett zugában,
Ahol soh'se laktak emberek.
Nem bánnám én, hogy a kis falucska
Olykor-olykor sártengerben áll:
Mint ebben a csillogó városban,
Nem lenne ott mégsem annyi sár!

EGY DAL.

Egy verseskönyv került kezembe,
Egy régi könyv — és fellapoztam;
S melegség szállott a szívemre:
Egy régi dalt találtam ottan.

Régi dal volt. Pajzán, vidám dal.
Csupa vídámság volt e dalban.
— Lelkem melegség járta által:
Ez volt az ő nótája hajdan.

Ez volt az ő nótája régen,
Ezt énekelte hajdanában.
Óh, hányszor eldalolta nékem
E kis dalt jókedvün, vídáman . . .

Hányszor dalolta, énekelte,
A lombos hárs alatt a kertben,
Vídáman, csipkét kötögetve . . .
S nevettünk rajta mindaketten.

Régen volt... És most, évek mulva,
Mikor már mindből semmi sincsen :
Elém került e kis dal újra...
— Oh, úgy belesajdult a szívem !...

Elolvastam némán, borongva
S úgy eltűnődtem e kis versen...
Oly víg, bohó volt e dalocska :
S tudj' isten, mégis — megkönnyeztem...

EMLÉKEK.

Csak az a sok emlék ne volna,
A sok szalag, hajfürt, levél,
Mit egykor, régen Tőle kaptunk
S mi folyton a multról regél.

Csak az a sok emlék ne volna!
Miktől nyugodnunk nem lehet...
Mik Őt mindig élénk idézik...
És felszakítják a sebet...

Csak az a sok emlék ne volna!
Mitől nincs éjünk, nappalunk;
Mitől szeretnénk szabadulni!...
— S mit eldobni mégsem tudunk...

CARMEN LUGUBRE.

Reggel van még s én már fáradt vagyok!
Lankadt, törődött mindenik tagom.
A tájon meg friss napsugár ragyog...
De elfog már az unalom.

Fáradt vagyok, fáradt és közönyös.
Nem érdekel, nem izgat semmísem.
Vágy és remény többé nem ösztönöz.
Elzsibbadt zaklatott szívem.

Csak egy vágyam van még, egy: az csupán,
Hogy vágyaim többé ne legyenek.
S csak egy reményem van: hogy ezután
Remények nélkül élhetek!...

EGYEDÜL.

Egyedül ülök a szobában,
A gyertya sárga fénye mellett...
A bús magányban eltűnődöm
A légbefoszlott szép időkön,
Mik elrepültek, mint lehellet...

Elnézem a gyertyát merengve,
Körötte annyi pille repked.
Epedve körülszálldogálják,
Körülrajongják sárga lángját,
Zümmögve, néki hő szerelmet.

Igy voltam én is hajdanában,
Amint e sok kis éji lepke;
Igy, így rajongtam Ő körüle.
Csak látásának is örülve,
Igy vágytam őt, kínban epedve..

— — Egy percegés . . . egy pille szárnyát
Elkapta most a gyertya lángja!
Szegényke nem állhatva ellent,
A lánghoz nagyon is közel ment
És most lehull a föld porába . . .

A LIGETBEN.

A téli égről a ligetre
Hópelyheket hullatnak egyre
A borus szürke fellegek.
A fákra pelyhek hulldogálnak
S a kopasz hótarajos ágak
Mind vastagabb mezt öltenek.

Járok, kelek itt összevissza.
Hópelyhek hullnak vállaimra
És eltakarnak nesztelen'.
Ripeg-ropog a hó alattam,
Amint bolyongok egymagamban
A hólepett ösvényeken.

S egyszerre, amint a földre nézek,
Úgy meglep egy csodás ígézet,
Valami bűvös hatalom:
Véletlenül, a földre nézve
Két pár lábnyomot vettem észre
Az út közepén, a havon.

Óh, az egész csak két pár lábnyom,
De meg kell mégis, mégis állnom
Előttetek, ti lábnyomok:
Meg kell, hogy álljak csöndbe', szótlán,
Hiszen ti lábnyomok, a hóban,
Ti olyan sokat mondotok.

Az egyik nyom nagy, hosszú, széles:
Nyilvánvaló, hogy férfié ez,
Csak férfi hagyhat ilyeket.
A másik meg kicsiny nyomocska,
A sarka mély, hegyes az orra:
Ez meg csak női nyom lehet!

Az egyik széles, másik vékony
S úgy összeillik mégis e két nyom!
Oly jól megférnek ők együtt.
És lám, lám, mintegy megkötözve,
Oly hiven tartnak mindig össze.
Együtt haladnak mindenütt.

Elnézem némán, álmodóan
Azt a két pár nyomot a hóban
S melegség száll át szívemen.
Merengve visszagondolok rád
S rózsás percek, bűbajos órák
Emléke csap meg hirtelen.

Óh, volt idő, amikor én se
Bolyongtam egyedül fel és le
A hótakarta úton:
Az én nyomomat is kísérte
— Ah, istenem, be kár is érte! —
Egy másik, drága pici nyom!

Óh, drága órák, drága percek,
Óh, mért is kellett még tinektek
Olyan hamar elszállnotok, ...!
Sohase jöttök vissza újra ...
A szél már örökre befújta
Azt a másik, pici nyomot ...

RÉGI ARCKÉP.

Az asztalon, poros könyvek között
Egy régi arcképet találtam!
Bájos leányt ábrázol, akiért
Úgy éltem-haltam hajdanában.
Régóta heverhet elfeledve már,
Vastag pókháló szőtte által...
S még jobban fonta át a feledés
Szivemben, szürke fátyolával.

Óh mert e lánynak képe énnekem
Már olyan rég el van temetve,
Hogy az emlékek sirkeresztje is
Elsüppedt már régen felette.
Kihült, kihamvadt régen az a láng,
Mely egykor érte keblem' égeté;
Kihült és hamvát a szálló idő
Elszórta lassan száz meg száz felé...

Mert így van ez. Szeretünk és feledünk.
Nagyon hamar jön mindakettő.
Hevünket, mit oly erősnek hiszünk
Kioltja egy kis röpke szellő.
Ma még az Ő arcképei előtt
Epedve szállong vágyó sóhajunk
És holnap már a kedves kép előtt
Nem sóhajtunk, de — ásitunk.

A BALATON EREDETE

A nagy magyar hazában
Bolyongva szerteszét
A Balaton tavánál
Hallottam e mesét.

Hajdan nem volt a tó még.
Egy rét terült el ott
S egy kastély állt azon, hol
Egy gazdag úr lakott.

Gazdag, de szívtelen volt,
Kegyetlen módfelett;
Ha koldus jött, kiverte
S jóízűt nevetett.

A zsellérekkel késő
Estig dolgoztatott,
De bérükért ha jöttek,
Csak ajtót mutatott.

— Egy nyári délutánon,
Amint a kertbe ment,
Meglátta ez az úr, hogy
Egy lány van odalent.

Az ártatlan leányka
Egy rózsát tépe le
S már ép' távozni készült
Nagy boldogan vele;

De amidőn megindul
Egész gyanútlanul,
Suhogást hall a légben
S egy kő fejére hull!

Az úr, a gazdag úr volt,
Ő dobta azt reá
És a szegény leánynak
Arcát vér borítá...

Némán a földre roggyant
És meghalt szótlanul...
Kárörvendőn kacag fel
A gögös, büszke úr.

De átkos nevetése
Im' ajkain eláll:
A kő helyéről zúgva
Buzog egy vizsúgár!

Nem tudja a zúgó árt
El sem állítani már
És elnyeli a tájat
A dagadó vizár...

Elsülyedett a kastély,
Bármily magas vala
S a hullámokba pusztult
A gőgös úr maga.

A szép vidék helyén így
Egy tó keletkezett,
Amely viseli máig
A „*Balaton*“ nevet.

... A nagy magyar hazában
Bolyongva szerteszét,
A Balaton tavánál
Hallottam e mesét...

A SZENTJÁNOSBOGÁR.

Álmomban egy sötét rengetegbe' jártam;
És egy gyönyörűszép szentjánosbogarat
Láttam tündökölni a szövevény alatt,
Egy bokor aljában.

Vakítóan égett, fénylett a bokorban
Ragyogó szárnyának káprázatos lángja.
Vágyva nyujtottam ki kezemet utána,
Hogy hamar elfogjam.

De a bogár elszállt. Én mentem utána.
Futottam utána, cserjén bokron által;
Hosszú úton elcsalt ragyogó lángjával
Az a kis bogárka.

Szaladtam utána, futottam, rohantam,
Nem törődtem vele, ha gödörbe botlom;
Erdei sűrűn át, árkon, cserjén, bokron
Űztem lankadatlan.

Ág verte az arcom', tövis tépte testem',
De én csak futottam a bolygó fény után.
És végre elfogtam! Markomba szoritám!...
Ott volt a kezemben ...

Megvolt... De a bogár most már, jaj, nem
[fénylett!

Döbbenve láttam, hogy nincsen semmi fénye.
Messziről úgy látszik, mintha lángban égne,
Pedig hideg féreg!

S ekkor felébredtem... Elrepült az álom...
De úgy fájt, úgy sajgott tovább is a keblem...
Szivemen valami nagy nyomást éreztem
S könny rezgett pillámon.

Eszembe juttatta ez a badar álom
A sok nagy csalódást göröngyös pályámon,
A sok nagy csalódást, miket lelkem átélt...
S fejemet lehajtva, könnyeket hullattam
Azért a gyönyörű szentjánosbogárért ...

A SZERELEM.

(Anakreoni dal.)

Ezen az ócska földön
Élt már igen sok ember,
Akinek a fejében
Csak annyi józan ész volt,
Amennyi liliom nyíl
A sarki jéghegyek közt
S amennyi hó fehérlik
A forró nyári tájon:
De mindez emberek közt
A legnagyobb bolond volt,
Ki örökkévalónak
Hirdette a szerelmet!

Mert a mai világban
Az örökös szerelmet
Bizony csak holmi ócska
Mesékből ismerik már;
Azt vallja minden ember,

Hogy a szerelem olyan,
Akár a téli bunda;
Akármilyen erős is,
Csak elkopik idővel
És boldog viselője
Uj bundát vesz magának,
Csupán azért, hogy ezt is
Egy mással váltsa fel majd,
Ha elfakulni látja.
S ez így megy! folyton így megy,
Mindíg ujat s ujat vesz,
Míg el nem fogy a pénze:
Míg tart az ifjúsága!

Ezen az ócska földön
A legnagyobb bolond volt,
Ki örökkévalónak
Hirdette a szerelmet!...

GYÁSZJELENTÉS.

Meghaltam. Többé már nem élek.
Megtört szívem nyugton pihen.
Keblemből elszállott a lélek,
Kihült, kihamvadt a szívem.
Elfáradék a küzködésben,
Nem kellenek már a dalok...
Vérem lehült... nincs szenvedélyem;
Én meghaltam; halott vagyok.

Hajdanta annyi színes álmot
Hordoztam a keblemben én;
De a sors be egyet se váltott
S lassan kihalt vágy, hit, remény.
A kaján sors garázda módon
Hányt sárba minden csillagot.
... De most már jó... már nem kinlódom,
Már meghaltam, halott vagyok.

Szép tarka madár volt a lelkem;
Voltak ragyogó tollai:
Reményekkel, vágyakkal telten
Indult a nagyvilágba ki.
De jöttek éleskarmu vércsék!
Egymásután mind rácsapott.
Tollait egyenként kitépték...
Én meghaltam, halott vagyok...

Csalódtam a reményeimben.
Az álmokból foszlány leve.
Üresre lett kifosztva szívem,
Azért van anyira — tele...
Hanem most már semmit se bánok,
Szívem már nem fáj, nem sajog.
Nem fájnak az elvesztett álmok...
Én meghaltam, halott vagyok.

Belátom már, hogy lelkesülni,
Hevülni, égni, dőreség.
Az ilyen mindig rosszul üt ki:
A nagy tűzben szívünk elég.
A falevél, mely minden szellő
Csókjára már izeg-mozog,
Könnyen lehull, ha fergeteg jő...
Én meghaltam, halott vagyok.

Álmok, vágyak, dalok, remények,
Ábrándok, isten véletek!
Én meghaltam már, én nem élek,
Én álmokat nem kergetek.
Hajóm egy szirten megfenekle
S bárhogy biztatják a habok:
Nem indul az. Marad csak egyre.
Én meghaltam, halott vagyok.

Akárhogy zeng és bőg az orkán,
Ez a hajó egy helyben áll.
Zúghat, ahogy kifer a torkán,
Ez a hajó nem hallja már.
Az én szívem megállta régen,
Azért, hogy most is ver, dobog!
Megállt, elzsibbadt már egészen...
Én meghaltam, halott vagyok.

Olyan csak e szív dobogása,
Mint amikor a nap lemegy
De jó sokáig még utána
Visszfénye az égen lebeg.
Azt hinnéd, a nap koronája,
Ami az ég alján ragyog:
Pedig az már csak köd, csak pára...
Szívem meg állt... Halott vagyok...

ŐSZI DALOK.

I.

Ilyenkor szoktak a lombok sárgulni,
Ilyenkor szoktak a levelek lehullni;
Ilyenkor szoktak a vándordarvak
Útnak indulni . . .

Ilyenkor szoktunk mi, megtört küzdők,
Merengve, szótlan' elborulni . . .
Ilyenkor szoktak a fájó könnyek
Szemünkbe tolni . . .

II.

Az ég derült még, a nap is süt;
Sugára, mint nyáron, meleg.
De bár nyarat mutat az ég s nap:
Hervadnak már a levelek.

Én is szeretnék még nevetni
És kacagást erőltetek;
De már hiába, mert a szívem
Az már hervadt, az már beteg.

III.

Nincs már virág, nincs már madárdal,
Ki van már halva minden.
Ti sötét varjak, egyedül ti
Maradtatok csak itten.

A víg rigók, a csalogányok
Csapatja messze szállt már.
Ti itt maradtatok s sötéten
Kiabáljátok: kár! kár!

Lám, így van ez... Minden mulandó.
Ez az örök nagy átok...!
A szív is hervad s lassan elveszt
Színt, kedvet, dalt, virágot.

És nem marad egyéb a szívben
Néhány sötét madárnál...
Mik egyre a multat siratják...
És sóhajtozzák: kár... kár...

IV.

Mért vágytam oly magasra, mért?
Most nem lennék így összetörve!
Az életemet még nem unnam ...
Nem vágnék még a sírgödörbe ...

Mért vágytam oly magasra, mért.
Meddő daccal, vad tűzben égve?
Ha nem vágytam vón' oly magasra,
Nem vágnék most le olyan mélyre ...

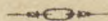

TARTALOM JEGYZÉK:

	Lap
Oly gyorsan elszáll	3
Kérdések	5
Tanács	6
Láttad-e	7
Délután	8
Távozás előtt	9
Éjfél felé	11
Holdragyogta őszi éjjelen	12
Nem adhatok	13
A mi szerelmünk	14
Egy virág	16
Éj	17
Templomban	18
Ilonka*	20
Csillaglegenda	21
Árnyék	25
Rákóczi itthon	26
Dal*	27
Az én vágyam	28
A levél	30
El Punelo Tabal.	34

	Lap
Tudod-e?	40
Balog Julis rózsái	41
Péter bátya.	43
A szélvész	56
Mucius Scaevola	57
Az első bál előtt	65
Távolból	66
Ablakodnál	68
Két zászló	69
Édesanyám	71
Horváth I. kisasszonyhoz	73
Modern történet.	78
Ilonkához	80
A gyilkos	84
Sejtelem	93
Kép	94
A fiumei kikötőben	95
A hírnév	96
Ilonkának	97
Emlékezés	99
Falun	100
Téli dal*	102
Mintha	103
Végrendelet.	104
Arcképed	105
Ilonkának	106
Örök szépség	108

	Lap
Este	110
Tavaszi álom	113
Sár	115
Egy dal	117
Emlékek	119
Carmen lugubre	120
Egyedül	121
A ligetben	123
Régi arckép	126
A Balaton eredete	128
A szentjánosbogár	131
A szerelem	133
Gyászjelentés	135
Őszi dalok	138

* A „Szigligeti társaság” által pályadíjjal jutalmazott költemény.

